

POSITION PAPER

Zoetermeer, 18 juli 2023

‘Klassiek’ systeem enige optie voor snelle en effectieve invoering van statiegeld op blikjes in Vlaanderen

De Europese producenten van drankblikjes, verenigd in Beverage Can Benelux (BCB), zien graag de spoedige invoering van statiegeld op drankblikjes in België, zoals dat al in veel Europese landen gebeurt. Dat zou een ‘klassiek’ systeem moeten zijn waarbij gebruikte blikjes worden bezorgd bij het verkooppunt om het statiegeld terug te ontvangen. Dat is een bewezen effectieve methode, in tegenstelling tot het ‘digitale’ systeem dat wordt voorgesteld. Een dergelijk digitaal systeem bestaat nog niet, zal ten koste gaan van de huidige hoge kwaliteit van gerecycled materiaal, vergt nog verdere technologische ontwikkeling en een Europa-brede invoering.

Klassiek ‘return to retail’ inzamelsysteem

Het klassieke statiegeldsysteem, waarbij verpakkingen terug naar de winkel worden gebracht, is een bewezen methode die bijdraagt aan een recyclingpercentage van 100% voor drankverpakkingen. Vlaamse consumenten kennen dit statiegeldsysteem al voor de inzameling van glazen flessen, zoals bierflessen. Het succes is al in een tiental Europese landen bewezen, in tegenstelling tot het digitale systeem dat nergens wordt toegepast. In de loop van 2023 moeten proefprojecten aantonen dat het digitale inzamelsysteem beter resultaat oplevert dan het klassieke alternatief. Volgens BCB is het onwaarschijnlijk dat de implementatie van een gedigitaliseerd statiegeldsysteem in België, dezelfde resultaten zal opleveren op vlak van haalbaarheid, toegankelijkheid, privacy en fraudebestendigheid.

Digitaal statiegeldsysteem

Bij het voorgestelde digitale systeem krijgt elke verpakking een unieke QR-code, die de consument via een smartphone kan scannen. De blauwe zak en openbare vuilnisbakken krijgen ook een QR-code. Consumenten scannen vervolgens de vuilbak waarin ze het afval gooien, zowel thuis als onderweg, en krijgen het geld op hun rekening gestort. Een statiegeldsysteem is volgens BCB gunstig, maar een digitale inzameling met een nieuw IT-systeem, koppeling met een bankrekening en additionele openbare afvalbakken met QR-codes, wekken verschillende bedenkingen op.

Kritische bedenkingen haalbaarheid digitaal statiegeldsysteem

De drie regionale regeringen van België zijn het erover eens dat een statiegeldsysteem essentieel is in de strijd tegen zwerfafval. Recente ervaringen in buurlanden, waaronder Nederland, hebben aangetoond dat statiegeld op drankblikjes en ook plastic flessen helpt in de strijd tegen zwerfvuil. De BCB is dan ook een voorstander van het invoeren van statiegeld op drankblikjes. De voorstellen voor een digitaal statiegeldsysteem zijn echter gebaseerd op enkele kleinschalige proeven die nog lopen, met een zeer beperkt toepassingsgebied. Een geïntegreerd digitaal systeem is nog niet volledig ontworpen. Er is ook geen bewijs geleverd dat een geïntegreerd digitaal systeem daadwerkelijk werkt.

BCB heeft de volgende opmerkingen en vragen met betrekking tot de systeembehoefden:

- **Unieke codering op blikjes is nog niet mogelijk:** Er is op dit moment geen bewezen technologie beschikbaar om op grote schaal unieke codes op drankblikjes te printen. De bewering (*Digitaal Statiegeld voorstel, PwC 2022*) dat er oplossingen bestaan die geen invloed hebben op de productiesnelheid of de kwaliteit van de markering voor zowel blikjes als plastic flessen is onjuist. Het duurt nog zeker tot vijftien jaar voor een dergelijke techniek zou kunnen werken.
- **Hoge materiaalkwaliteit staat op het spel:** Het klassieke statiegeldsysteem staat garant voor een hoge kwaliteit van materiaal dat wordt hergebruikt voor de productie van aluminium. Dit komt doordat de afvalstromen gescheiden en schoon zijn. Het voorgestelde systeem waarbij de inhoud van de blauwe zak, én het gemiddelde afval uit de openbare vuilnisballen samenkomen, zorgt voor een vuilere afvalstroom en dus minder hoge kwaliteit van het hergebruikte materiaal. Het is niet duidelijk hoeveel extra er geïnvesteerd moet worden om eenzelfde schone stroom te realiseren als het klassieke systeem. En wat de waardevermindering is van het materiaal als het minder schoon is.
- **Effectieve statiegeldsystemen zijn eenvoudig en sluiten zoveel mogelijk aan bij kennis en gedrag van consumenten.** Aangezien Vlaamse consumenten bekend zijn met het terugbrengen van glazen flessen naar de winkel, ligt het voor de hand om dat ook voor drankblikjes te doen. Bovendien zijn niet alle consumenten in staat om te werken met de smartphone of QR-codes te scannen. Ongelijkheid ligt op de loer.
- **Fraude mogelijk en minder zicht op waar de verpakking blijft:** Een van de argumenten die wordt gebruikt is dat een digitaal systeem fraude zou verminderen. Tot op heden is er geen bewijs dat een digitaal statiegeldsysteem de fraude zou verminderen in vergelijking met het klassieke statiegeldsysteem, en evenmin is aangetoond dat dit tegen lagere kosten kan. Het is zeer goed mogelijk statiegeld te claimen door de QR-code te scannen en een verpakking alsnog in het zwerfafval te gooien. Dat draagt niet bij aan de vermindering van zwerfvuil, noch aan het behalen van de recycle doelstellingen.

Hoewel opkomende digitale technologieën zoals het toekennen van unieke identificatienummers of –codes aan individuele verpakkingen, potentieel voordelen bieden, is het voorgestelde concept van een digitaal statiegeldsysteem nog niet voldoende bewezen door grootschalige proefprojecten. Deze proefprojecten zouden niet alleen moeten kijken naar de uitdagingen van implementatie, maar ook naar de prestaties op het gebied van inzamelingspercentage, recyclagepercentage, materiaalkwaliteit en zwerfafvalvermindering. De techniek om unieke codes op drankblikjes op hoge productiesnelheden te kunnen aanbrengen, is nog niet voldoende ontwikkeld om dit binnen de gehele industrie te kunnen toepassen.

Daarnaast zijn er nu al talrijke voorbeelden van kosteneffectieve klassieke statiegeldsystemen die als best-in-class worden beschouwd en uitstekende prestaties leveren op het gebied van het ingezamelde volume, de kwaliteit van het materiaal voor recyclage en de vermindering van zwerfvuil.

Beverage Can
Benelux
Metal Packaging Europe

BCB is het ermee eens dat digitale technologie een rol zal spelen in de ontwikkelingen van toekomstige recyclagesystemen. Echter, voordat een digitaal statiegeldsysteem als een effectieve en economische oplossing beschikbaar zal zijn, zijn aanzienlijke inspanningen op het gebied van onderzoek en ontwikkeling, evenals de nodige tijd en middelen vereist. De BCB vraagt daarom tot slot om de implementatie van een statiegeldsysteem in België niet uit te stellen, maar te opteren voor het klassieke systeem, dat aansluit bij de gewoonten van de Vlaamse consument zodat het zwerfvuil probleem snel wordt aangepakt.

Over BCB

Beverage Can Benelux is een non-profitorganisatie die de belangen behartigt van de drankblikfabrikanten in de Benelux. De organisatie bestaat uit fabrikanten Ball, Crown en Ardagh en maakt gebruik van Beverage Can Benelux om de voordelen van de drankblikken te benadrukken met als doel het gebruik van de drankblikken te bevorderen. Beverage Can Benelux maakt onderdeel uit van Metal Packaging Europe. Deze organisatie vertegenwoordigt de metaalverpakkingsindustrie in Europa en brengt fabrikanten, leveranciers en nationale organisaties samen. Voor meer informatie over BCB: www.canmakersbenelux.com

Voor vragen over dit bericht kunt u contact opnemen met Vera Ortmanns, via *31 (0) 6 2252 7124